

Rimet om den utstoppede albatross:

Kapittel 1 - Kontranavigatørene

I 1834 – eller tretti-sju

Ved Fiskumvann i Buskerud

Ble to store fugler funnet skutt

Et punktum var satt - en reise var slutt

En av de to var maltraktert

Og er aldri blitt identifisert

Den andre ble stoppet ut - sendt på museum

Havnet på lager – der står den stum

Og slik vil den fortsatt bli oppbevart

Til dagen mysteriet med den er oppklart

For disse glidernes kropp - som flyter på heftige vindkuler

Fungerer ikke når vinden stopper - de flakser ikke som andre fugler

Når klimaet mildner og stormene stilner

Vil svev fra sør der de bor -

Bare gå ned - slett ikke nord

De kan ikke krysse ekvator

Hva bragte da en albatross -

Opp til oss? - de lærde får slåss...

For gåten lar seg greit forklare

Vi har en tese vi lett kan forsvare

Med utgangspunkt på den andre siden

Et stykke tilbake i seilskutetiden...

I Sydhavet levde de, vakre og prektige

Filosofiske – svært språkmektige

I sydhavet drømte de - om andre ting

Enn å fly rundt og rundt sørkalotten i ring...

Og der ble sørligbatets svøpe alltid diskutert

Et forslag for å ende isolatet ble lansert:

«Hvis mangel på vind kompenseres med trass

Kan vi overse våre indre kompass

Og søke passasjer i logiske sprik

Som åpnes av aktive kursavvik»

Fra visjon til misjon
til en ekspedisjon
Gikk én mester-svever - ni flukt-elever
Ti albatrosser - hver sin art
Som selvsagt ble frarådet, hånet, og advart
Av mang en stiv konservativ
Som spådde fiasko og tap av liv

Klare til dåd - høyt motivert
Velmente råd ble ignorert
Eller vent: ikke helt, nei - for én tok dem til seg
Det var siste kveld – han turte ikke likevel
Ved avreise la bare ni i vei...

2 - Maken til Kraken

Ni albatrosser innledet ferden
Ut av deres kjente verden
De svevde mot nord - av vind var det nok
De ble raskt en sammensveiset flokk

I skumringen var det tid for en stopp
Fra havdypet svømte kveldsmaten opp
Menyen inne på grunna – var utvalgte skalldyr og fiskeslag
Men Jessica jaktet litt unna – var lysten på blekksprut i dag

Plutselig ble det et voldsomt spetakkel
Men ingen fikk sett hvordan Jessie forsvant
Ble hun omfavnet av en klebrig tentakel?
Ble hun trukket ned av en mytisk gigant?

Er det mulig hun kan
Være i stand
Til å lære å puste under vann?
Og med øyne så klare, store og flotte
Vil hun kunne se lys i en blekkfylt grotte?
På overflaten var de blitt åtte

3 - La bataille impériale

Åtte fugler fikk uvær i gave
Hjalp dem å krysse Atlanterhavet...

Stormene som i raske kaskader
Sendte dem tvers over breddegrader
Gjennom de frådende femti og førti
Roet seg mellom tjue og ti
Så de måtte ned og legge bi

En skute lå værfast der - med slappe seil
Havet var speilblankt – alt var feil
Dagene gikk - intet forandret
Alt sto stille – sola vandret

Vann overalt - overalt var det vann
Men knapt en dråpe å drikke
Seilerne måtte inn til land
Men livbåter hadde de ikke

En flåte på oppblåste sekker av lær
Var alt de hadde fått bygget her
De padlet i vei mot en fjern øy - syngende
Bøyd over årene - taktfast gyngende
Strømmen var stri – roerne sloss
I kjølvannet fulgte en albatross

En ondskap på øya som steg fra sin grav
Kom flåten i møte på åpent hav
Den lille kortesjen beveget seg rolig
Til rasende vanvidd i Tristan tok bolig

Med sitt nebb punkterte han flåten
Gikk så amok på gammelmåten
Hakket og bet – gjorde all mulig skade
Kaklende på en avsindig tirade

Flokken kom stormende - rev ham i vannet
Det måtte syv til for å overmanne -
Det syke beistet - som etter sin dåd
Måtte slepes i land for å dømmes i øyråd

Da straffen ble kunngjort - livslangt eksil
Prøvde Tristan å skjule et ondskapsfullt smil
En fluktplan var åpenbart i hans tanker
Så rundt sin hals
Fikk han flåtens anker

Et vindpust fra nord bar hans siste ord:
«Alle blir! ingen reiser!
Knel for Sankt Helenas keiser!»

Men fangen lenket til sin øy
Var alt forlatt av de syv som fløy

4 - Moby's dikt

Syv svevere i en sørvestlig bue
Så en morgen et underlig skue
En hvit flekk på havet? – en skummende topp?
Nei, en blek gammel hval med arrete kropp
Som oppdaget Salvin og henvendte seg:
«Bevingede bror, la oss ta samme vei!

Jeg er på flukt fra en bitter kaptein
En enspora jævel med bare ett bein
Han kaller meg ond - de kaller meg Dick
Mannskap i tønna - alltid på utkikk

Jeg blir så forbanna av meningsløs hevntørst
Skal faen meg ta dem - angripe først!
Bli min speider i lufta, Salvin O!
Du skal aldri gå tom for fiskeslo»

Flokken advarte Salvin O:
«Det er for stor risiko!
Fly med oss – det er ingen bønn
Dessuten er det dårlig lønn»

Men Salvin svarte «beklager, jeg må -
Der er et godt tilbud, jeg kan ikke avslå»
De to forsvant i en hvit refleks
Og etterlot en gruppe på seks

5 – Luftbroen

Seks albatrosser lekte i vinden
Åpningen var der – og de skulle finne'n

Mesteren sa:

«Vet dere hva?

Skal vi realisere drømmen -

Må vi følge Humboldt-strømmen!»

Alle sa ja - alt gikk bra

Til den dabbet av - i Det stille hav

Dag eller natt – flo eller fjære

Stanget de mot en barriere

Presset mot vest, og stanset mot nord

Mot mesteren steg nå et misnøyens kor

Det begynte å bli nokså amper stemning

Et brått utrop avbrøt et opprør i emning:

«Se! - spiller synet meg et pek?

Er havet delt av en helt rett strek?»

Mesteren sa: «jeg har krysset den før...

Men jeg vet ikke hva den er eller gjør...»

Det gjorde Atlanta – og dette var viktig

Og hun ville gjøre det som var riktig:

«Datolinjen! – vi kortslutter tiden!

Gjør dere klare - jeg styrter meg i den!

Sjokkbølgen kommer - og dere må ri den!»

Så ofret hun seg - og er ikke sett siden

Kreftene åpnet en luftbro-portal

Flokken ble slynget gjennom og frem

Spyttet ut av en fødselskanal

På den nordlige halvkule - nå var de fem

6 - Dobbel crossover

Fem grensesprengere kom til seg selv
Øre av jetlag, men likevel...

Fra en atoll kom Laysa svevende
Langsamt mot dem - over revene
De stirret – spurte hva hun var
«Jeg er en av dere
eller for å presisere
et nordlig eksemplar»
Fikk de til svar - aksenten var rar

«Dere brøt barrieren - og fant en vei
Men her er det tomt– returner med meg!
Jeg har ventet på dere hele tiden
Jeg vil se hva som er på den andre siden!»

De skuffet henne med å svare
«Vi er ikke klare - ureturnerbare
Reiser mot nord nå - fly med hvis du vil
Vår krympende gruppe kan trenge en til»

Fra Hawaii til Sibirs nordøst-passasje
Isvinden var en velkommen massasje
De utforsket verdens kjølige hjørner
Så nordlys, beluga, hvalross og isbjørner
Canada - polhavet - syd langs Grønland
Lysere dager - varmere vann

Det nærmet seg vår – ting begynte å skje
Både Laysa og Antipo merket det
En månelys natt gjorde de en avtale:
Så fort vi finner land...
blir det parringsrituale!

Snart fikk de to servert en gave:
Rykende kom den til syne på havet
For symmetrisk - for perfekt
Mente de andre – veldig suspekt!
Rørte den seg? - var den fremmed her ute?
Var det en øy? – eller heller en skute?

«Ærlig talt – det er åpenbart feil!
Den har jo ikke et eneste seil!
Om formen er rar, vil den uansett duge
Jeg trenger jo bare et flatt sted å ruge!
Røyk er ufarlig - ingen dør
Man har da lagt egg på vulkanøyer før»

Og da var det ikke mere å drøfte
De to ville holde sitt bindende løfte
Og fløy til sitt mål - det føltes fortjent
Én angret ved landing - men det var for sent

To alba'er fanget bak ripa på dekk
De fikk ingen oppdrift – de kom ikke vekk
Over tvil er dette hevet - det er bare sånn det er
Fenomenet er beskrevet i et dikt av Baudelaire

De ble maskoter i et kappløp mot sør
Brakte hell - økte oddsen i skipets favør
Som kjempet om seier - og fyrte for måka
Ekvator ble krysset i rugetåka

Antipo kom hjem lenge før tiden
Laysa fikk se den andre siden
Vi vet ikke om de satte spor
Vi må følge de fire i Nord

7 - Sulefjellet

Fire albatrosser fløy
Til fuglefjell på stupbratt øy
Der møtte de havsulen
Vakreste fuglen
På hele den nordlige halvkulen

For en av dem falt hele verden på plass:
«Her vil jeg være – sammen med dem –
Det blir mitt palass – jeg skal aldri dra hjem»

Han slapp inn i kolonien – han sto ut som den største
Og ingen fikk ham fra det ved å trygle eller be
Han ble Sulekongen - Albert den første
Men vennene forlot ham – nå var de bare tre

8 - Futuristene

Tre store glidere gled over vann
I retning en øy ved sør-Island...

En gruppe på bakken vinket opp
De minnet om noen der hjemme
Svarte og hvite med høyreist kropp
De snakket med felles stemme:

«Slutt å være albatross
Kom ned hit og bli som oss!
Hevet over flyvingen
Neste skritt i utviklingen!
Livet i luften er tomt og svevende
Beina på bakken! – da blir man levende!»

(Albatross 1 – (Dorian)):

«Dere bor på en øy - og må slutte å drømme
Når jegerne kommer - hvor skal dere rømme?» - (Bakkekor: «Vi kan svømme!»)
«Føde for mennesker, rotter og mår
Dere er borte om 20 år»

(Albatross 2 – (Brunbryn)):

«Og etterpå blir det ingen som griner
For Sydhavet syder av søte pingviner»

(Bakkekor):

«Vi er cool geirfugl
Vet å holde oss i skjul
Vi kan bygge reder og gjemme egg
På lure steder i bratt fjellvegg
Vi har bakkekontakt, og vi vet hva vi vil
Og det eneste vinger kan brukes til
Er å vinke farvel til fortiden
Resten finner vi ut av siden»

To alba´er ristet oppgitt på hodet
Men en nikket svakt og sa han forsto det
Trett av å kjenne vinden mot fjærene
Trett av å være en svevende stjerne
Sliten av sola som glitret i vannet
En mester var trett – og klar for å lande

Nede hos Geirfugl-stammen - ble verdens største vingespenn
Grasiøst foldet sammen - for aldri å åpnes igjen
Geirfuglens hyldest mottok han stående
Fulgte dem så inn i fremtiden - gående

Uten leder - uten mål
Utmattet av geirfuglskrål
Fløy de motløst – fløy de mot øst
Uten tro - de siste to

9 - Himmelstormeren

To store sjøfugler flyr over land
Roter seg inn over... Fiskumvann
En jeger ser dem, så blir de slakta
Sorry, men det er historiske fakta...

Upopulært at de blir slått i hjel?
Vi konsulterer et fokuspanel:

(Panel):

«Brudd i nedtellingen svekker fortellingen!
Ødelegger spenningen –
Dreper happy ending-en!»

(Forteller):

«Som dere vil – må det absolutt til
Kan små faktaavvik og logiske sprik
Kunne skape en slutt
hvor ingen blir skutt»

(Rewind, - tilbake til Nordsjøen):

To albatrosser savnet de andre
Begynte å hakke på hverandre...

Det var et ork å lytte til Brunbryn -
Vidløftig, men oppgitt - full av svartsyn:
«Vi var en eventyrlysten flokk
Til flertallet ga opp – eller fikk nok
Mistet drivet - slo seg til ro
Det må ikke skje mer – ikke med oss to!
Aldri stagnere, aldri dra hjem!
Fortsette – fortsette, opp og frem!
Til sola, til månen, til himmelen!»

Men Dorian ville sin egen vei
Og sa «jeg kan ikke følge deg»
Brunbryn lo hånlig og var ikke nådig:
«Da vil du forbli grå og middelmådig!
Bare ble værende - lek med ternene
Jeg tar min plass der oppe blant stjernene
Oppdriften tar meg – farvel - jeg må fly»
Snart var hun en prikk som forsvant bak en sky

Fortelleren spør: er det bedre nå?
Og testpanel svarer: Ok... men hva så?
- Jo, alene tilbake flyr Dorian Grå...

10 – Portrettet av Dorian Gråhode

Det satt en underlig gråsprenget en
Ytterst på den grønne gren
Langt unna havet - langt inni landet
Opplyst av månen ved Fiskumvannet

Den bortkomne sjøfuglen var ikke skremt
Alt følte underlig.... forutbestemt
Han fløt i en strøm - trengte ingen forklaring
Men fikk i en drøm en åpenbaring:

I vannspeilet så han sin refleksjon
Sin tunge misjon - sin endestasjon
Tiden var inne - det skulle skje her
Han tenkte vemodig «så vakker jeg er...
Åpenbart mer enn en puslespillbrikke
En marionett? – jeg godtar det ikke!»

Men fangen i fortellingen – som måtte spille spillet
Var slett ikke fri til å dra hvor han ville
For hvis dette rimet skal kunne gå opp
Må det ofres en gråhodealbatross-kropp

Løsningen lå i Dorian selv:
Og formingen av en naturtro modell
Et selvportrett som kunne ta hans byrde
Så han ikke trengte å la seg myrde

Han begynte å jobbe med fjær, skitt og bein
Med redskap av røtter, sener og stein
Men Dorian var ikke hendig
Det så ikke ut - ble fullstendig elendig

Det var første forsøk – og han hadde feilet
Med en tabbe til - så var skjebnen beseglet
Nå skrek han om hjelp - ville inngå en pakt
Med en eller annen høyere makt

På nytt formet han de vitale målene
Skjønnheten - uttrykket – nå gikk det strålende
Og Dorian Gråhodes replika
Var plutselig ferdig – forbløffende bra!

Og da var alt duket for siste akt
Og så dukket jegeren opp på sin jakt
Speidende etter noe med vinger
Kløende i sin avtrekkerfinger

Han så noe - skjøt - og skjøt om igjen
Det smalt – noe falt - ned på skogbunnen
En bevegelse vekk fra en skyggefull flekk?
Jegeren følte et kjølig trekk

Han gikk over, sjekket - stoppet og lo
«Jeg så bare en – men plukket ned to»
Med én ødelagt og en annen intakt
Var det uten tvil en vellykket jakt
Så merkelig - tenkte han, på vei bort
At rigor mortis inntraff så fort ...

På taksidermistens arbeidsbord
Studerer eksemplaret – undringen er stor
Fangstmannen derimot - vil bare hjem
Og vise en utstoppet albatross frem
«Kan du stufte den fort? - Jeg betaler bra!»
Preparanten ser rart på han... og svarer jaa...

En utstoppet fugl ble sendt på museum
Havnet på lager – der står den stum
Slik blir den fremdeles oppbevart
Til tross for at gåten med dette er ... oppklart

Og hvis noen utfordret skjebnen og vant
Lurte seg unna og forsvant
Åpnet en fluktrute - fant et hull
Er det uansett slutt
Vi har telt ned til... null